

"85/3

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

Kéri Imre: Télitáj – (rézkarc aquetinta) C'3 C5

A címlapon Kéri Imre rézmetszete C 2

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE XIV. ÉVF. 3 SZÁM

SZERKESZTŐ: DR. ARATÓ ANTAL, A KIADÁSÉRT FELEL: DR. VIDA KLÁRA K.B.K.TITKÁR

TARTALOM

Arató Antal: Országos kisgrafikai kiállítás és találkozó, Ajka

Dr. Soós Imre: Kéri Imre

Semsey Andor: Köszöntjük a 80 éves Gy. Szabó Bélát

Szászné Mara: Születésnap beszégetés Raszler Károllyal

Pittmann László: Kamper Lajos

Kovanez Ilona: A barátság ex librise

MŰHELY

Losonci Miklós: Nagy László Lázár „egyszemélyes műhelye”

Semsey Andor: Megjegyzések egy cikkel kapcsolatban

Palásthy Lajos: Hozzászólás Enzo Pellai Eredetiség–hitelesség című cikkéhez

Pápai Gábor: Megjegyzések Enzo Pellai vitaindítójához

Megkérdeztük

Mi a véleménye Baranyi Ferencnek a kisgrafikáról? (Szászné Mara)

KIALLÍTÁSOK

Ti, János Simkovics Jenő

Egresi Zsuzsanna

SZERVEZETI ÉLET – HÍREK

Az utrechti kongresszusról, A csehszlovák ex libris gyűjtők összejövételéről (Palásthy Lajos) – Egyéb események

LAPSZEMLE

Szerkeszti: Dr. Soós Imre

ORSZÁGOS KISGRAFIKAI TALÁLKOZÓ ÉS KIÁLLÍTÁS, AJKA

Az Ajkai Városi Könyvtár és a Kisgrafikai Barátok Köre helyi csoportja 1985. augusztus 24-25-én szervezte meg a XI. országos kisgrafikai találkozót és az ehhez kapcsolódó kiállítást. A mintegy hatvan résztvevő – köztük külföldi barátaink: Romániából Karancsi Sándor és neje, Jugoszláviából Andruskó Károly, a Petz-házaspár Ausztriából – kétnapos, színes érdekes programon vehetett részt.

Augusztus 25-én, délelőtt *Tilhof Endre* könyvtárigazgató a Nagy László Művelődési Központban köszöntötte a vendégeket, majd az Ajka várossá nyilvánításának 25. és felszabadulásának 40. évfordulójára készült *Bakony városa, Ajka* című film bemutatására került sor. A vetítés után *Böröcz Ferenc*, a városi tanács elnökhelyettese köszöntötte a vendégeket és nyújtott érdekes tájékoztatót a település fejlődéséről, kulturális életéről.

Szünet után *Patka László* a Veszprém Megyei Tanács Művelődési osztályának helyettes vezetője megnyitotta a találkozó alkalmával szervezett kiállítást és átadta a pályadíjakat. Ebéd után a gyűjtők vették birtokukba az arra kijelölt termet és elkezdődött a kisgrafikai lapok cseréje. Az ezt kö-

FERY ANTAL metszete X2

Baranyai Ferenc metszete X 3

vető nyílt fórumon az egyesületi élet különböző aktuális kérdéseiről esett szó. Az események fénypontját tagadhatatlanul az esti baráti találkozó jelentette. A rendezők utánozhatatlan kedvességgel és ötletességgel gondoskodtak arról, hogy a jelenlévők minél jobban érezzék magukat. S hogy ez sikerült, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy — az izgalmas tombolát követően — éjfél utánig sajtóftottuk ki a művelődési központ és a könyvtár helyiségeit.

Másnap — kitűnő időben — került sor a tihanyi kirándulásra. Autóbuszunk először a Képzőművészeti Főiskola új művésztelepére kalauzolt bennünket, majd a tihanyi múzeumban közösen megtekintettük a VIII. Balatoni Kisgrafikai Biennálét. Sokan már innen utaztak tovább s köszöntek el vendéglátóinktól és házigazdáinktól.

Hozzájuk társulva, körünk vezetősége nevében ez alkalommal is köszönetünket fejezzük ki az ajkai kör tagjainak és minden közreműködőnek önzetlen, szervező munkájáért, a találkozó sikeres megrendezéséért.

Az események vázlatos ismertetése után érdemes részletesebben szót ejtenünk a találkozó során rendezett kiállításról.

o o o

A kiállítást a városi könyvtár és a helyi gyűjtők, grafikusok gondos szervező munkája előzte meg. Az országos találkozók immár hagyományosan meghirdetett pályázat díjazásához a könyvtár anyagi lehetőségei nem voltak elégségesek, ám sikerült megnyerniük az Ajkai Bányák, a Timföldgyár és Alumíniumkohó, a Hőerőmű Vasas Művelődési Központ és a PANNON-

KER ajkai kirendeltségének támogatását. Így összesen mintegy 30 000,— Ft értékű pályadíjat tudtak biztosítani. A díjazottak a következők voltak: Az *Ajka város és természeti környezete; Fekete István, Molnár Gábor írók; városi könyvtár; olvasás-művelődés* témakörökben: KÖNIG RÓBERT, PALÁSTI ERZSÉBET, KAPOLCSI KOVÁCS CSABA, DECSI ILONA, BARANYAI FERENC, BODNÁR IMRE. A *Szénbányászat, ajkai bányák, a bányász munkája* kategóriában: BAGARUS ZOLTÁN, NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR, KÓSA BÁLINT. A díjazottak felsorolása bizonyos mértékig jelzi a pályázat (és kiállítás) résztvevőinek körét is. Bár a szervezőknek — régi ismerőseink kivételével — nem sikerült megnyerni az egyéb országos kiállításokon gyakran szereplő grafikusok közreműködését (mitagadás a VIII. Balatoni Kisgrafikai Biennálé idő- és térbeli szomszédsága sem kedvezett ennek) számos fiatal, tehetséges alkotó mutatkozott be. Többségükben a főiskolát a közelmúltban elvégzett grafikusok vagy a Kéri Imre által vezetett ajkai grafikai stúdió tagjai. Palásti Erzsébet rézkarcai — akár illusztrációk akár nem — érdekes módon teremtik újjá irodalmi vagy egyéb élményeit. Bizonyos mértékig stilizál, a látvány vagy az elképzelt valóság legfontosabb elemeit hangsúlyozza. *Bánya* című rézkarcán például a lépcsők vagy talpfák vonulatának sajátos geometriai formájával s minden egyéb mellőzésével teremt meg a földalatti világ különös atmoszféráját, s fejezi ki az e világot teremtő embert és emberiséget kereső szándékainkat. Hasonló — meditatív, elvont és tűnődésre készítő képi világot teremtenek, nemegyszer drámai hatást is keltve Baranyai Ferenc és Bodnár Imre metszetei. Velük ellentétben Kapolcsi Kovács Csaba ízes La Fontane mesehősei vagy a bővérű humorral készült *Sándor, József, Benedek*-je, éppen azzal, hogy a művész saját eszközeivel hozzátesz az ismerős figurákhoz, közvetlen hatást kelt. Bagarus Zoltán *Személtjesztő* című rézkarca a közvetett és közvetlen hatásokra, kifejezési lehetőségekre egyaránt alapozó kiértelmezett alkotás. Mindenképp említést érdemelnek még Klossy Irénnek (az 1983. évi tihanyi biennálén bemutatott emlékezetes Egry József emléklapok alkotójának) fametszetei, Székely Bertának a különböző formákból, síkokból kialakított kompozíciói és T. Szabó László portréja Nagy Lászlóról. Bízunk benne, hogy a későbbiekben mindnyájan szívesen fordulnak majd a kisgrafika, az ex libris sajátos kifejezési lehetőségei felé. Ebben annál is inkább reménykedhetünk, mert többen az idej tihanyi biennálén is eredményesen szerepeltek.

Nem kell bemutatnunk a kiállítás résztvevőinek másik körét, hiszen a Kisgrafika olvasói előtt a lapok hasábjairól is jó ismerőseink. Decsi Ilona, König Róbert, Nagy László Lázár, Kósa Bálint, Kéri Imre, Várkonyi Károly, Müller Árpád, Andruskó Károly, M. Makkai Piroska stb., mind művészete javát nyújtotta. Sajnálattal hiányoltuk viszont a kisgrafika számára elkötelezett jónéhány művész — mint Fery Antal, Vén Zoltán — jelenlétét.

A pályázatra beérkezett 170 kisgrafikából a bíráló bizottság 93-at javasolt kiállításra. A tárlatot többek között ezért egészítette ki szerencsés módon az Ajkai Nyári stúdió résztvevőinek grafikáiból összeállított válogatás. Így nemcsak a kisgrafikáik révén megismert helyi alkotókról – az említetteken kívül Pósfai Lászlónéről és Laluk Györgyről – hanem a stúdió egész tevékenységéről is sokoldalú, színes képet kaptunk.

Szintén sikeresnek mondható a rendezőknek az az ötlete, hogy három tárlóban a sokszorosítható grafika készítéséhez szükséges szerszámokat, dúcokat is bemutatták.

A kiállításra (Tilhof Endre szerkesztésében) illusztrált katalógus jelent meg. Ugyanekkor vehették kézbe a jelenlévők a találkozóra kiadott emlékmappát is. A mappa ismertetésére a *Kiadványok* című fejezetben kerül sor.

Arató Antal

König Róbert metszete X2

Részlet Kéri Imre: Elhagyott vízimalom c. rézmetszetéből C2

KÉRI IMRE

Az idei nyáron Tihanyban megrendezett kisgrafikai biennálé egyik díjazottja Kéri Imre grafikusművész volt. Neve eddig ritkán szerepelt a kisgrafikai irodalomban. A most negyven éves alkotó bemutatását egyrészt az említett kiállítási sikere, másrészt alkotásaival megszerzett jó művészi hírneve indokolja.

Kéri Imre 1945-ben született Balatonfüreden. Húsz éves korától Budapesten él. Művészdiplomáját 1970-ben szerezte meg a Képzőművészeti Főiskola festő szakán. Mesterei Raszler Károly, Rozanits Tibor és Ék Sándor voltak. A festés mellett már első éves kora óta előszeretettel foglalkozott grafikával is, ebben Szász Endre nyújtott számára „baráti alapon” igen sokirányú segítséget. 1971-ben tagja lett a Képzőművészeti Alapnak, 1974-ben a Szövetségnek. 1973-tól 1976-ig Derkovits-ösztöndíjban részesült.

Tizenöt év óta minden országos kiállításon, jelentős vidéki seregszemlén találkozhattunk alkotásaival, ezek azonban sohasem a festmények, hanem a grafikai alkotások között tűntek fel. Az egykor festőnek készült művész napjainkra tekintélyt szerzett magának a grafika igényes mezőnyében. A munkássága iránti közmegebecsülés az elnyert díjakban is megnyilvánul. Bár korábban is szerepelt egy-egy kiállítás díjazottjai között, az 1985-ös esztendő számára különösen eredményes volt, négy díjat is nyert. Az év első felében elnyerte a nagykőrösi grafikai tárlat I. díját és a Salgótarjánban rendezett tavaszi tárlat egyik díját. A tihanyi biennálén bemutatott lapjai a Művelődési Minisztérium díját érdemelték ki, s e műveket a minisztérium meg is vásárolta. Végül a „Mezőgazdaság a képzőművészetben” címmel Budapesten rendezett országos kiállításon a Gabonatröszt különdíját kapta. Első egyéni kiállítását szülővárosában, Balatonfüreden rendezték meg az akkor 27 éves művésznek. Ezt követte 1973-ban a Ferencvárosi Pincetárlat, 1974-ben pedig a Stúdió Galéria kiállítása. Külföldön először 1978-ban Velencében az „Il Traghetto” galériában és az NSzK-beli Kasselben voltak kiállítva grafikái. 1979 és 1982 között a Német Szövetségi Köztársaságban további négy helyen szerepelt grafikai kiállításával. 1983-ban a Vigadó Galériában feleségével, Decsi Ilonával közösen állított ki. Az eseményről a TV Galériája adásában az egész ország értesült. Helyszűke miatt a kiállítások teljes felsorolására nem törekedhetünk, de már a mában járva meg kell említenünk a művész-házaspár újabb közös kiállítását, melyet 1985 szeptemberében a belgiumi Edegen városban rendeztek.

Kéri Imre művészetének kialakulását több tanulmányút is segítette. A Szovjetunió és Bulgárián kívül több ízben járt Hollandiában, ahol egy alkalommal 3 hónapig Rembrandt-ösztöndíjjal tartózkodott. Rokonszenves vonása a művésznek, hogy igen alapos szakmai tudását szívesen adja át másoknak.

Éveken át vezette Budapest egyik kerületének képzőművészeti szakkörét. Ajkán immár három éve működik a megye képzőművészeti szakköreire épülő nyári grafikai művésztelep, melynek Kéri a vezetője. Ugyancsak rendszeres oktatómunkát végez az általa kezdeményezett, s a Szekszárd melletti Sötétvölgyben megrendezett 1 hónapos művésztelepen is. A szigetzsentszmiklósi Grafikabarátok Köre legutóbbi összejövetelén részvételével munkás-művész találkozót szerveztek. Végül említést érdemel az a termékeny kapcsolat is, mely a művészt a Csepel Autógyár Füst Sándor brigádjához fűzi.

Fiatal kora ellenére minőségben és mennyiségben egyaránt jelentős életművet mondhat magáénak, bár szerénysége miatt erről nem szívesen beszél. Alkotásait a kifejezési módok gazdagsága és változatossága jellemzi. Valamennyi grafikai technikában „otthon van”, de leginkább a rézkarcot és annak változatait műveli. A Rákóczi út egyik bérházának legfelső emeletén alakított ki magának műtermet. A napfényes művészhajlékban szinte laboratóriumi tisztaság, példás rend honol: ideális alkotóműhelybe lép a látogató. Itt őrzött szerszámaikat, a nyomólemezek megmunkálásához szükséges vésőket, fémhántolókat, himbavasakat a jó szakmunkás eszköz-szeretetére jellemző gondossággal tartja rendben. Csak a legjobb minőségű szerszámmal dolgozik, s ezek megszerzéséért külföldi útjai során szívesen áldozza fel még a megélhetéshez szükséges költőpénzt is, pedig ezek megvásárlása gyakran nem kis áldozatot jelent.

Vaskos kötetet tesznek ki feljegyzései, tanulmányai, melyek főleg a ritkán alkalmazott, klasszikusnak számító grafikai technikák történetére, eszközeinek fejlődésére vonatkoznak. Ezekről hazánkban mindössze néhány oldalnyi ismertetés látott napvilágot. Nagy kár, hogy hézagpótló tanulmánykötetére eddig még nem talált kiadót.

Amikor műtermében a húsz éve tartó munkásságának számszerű eredményei kerülnek szóba, szerényen megjegyzi, hogy alkotásjegyzéke nincs, elkészült munkáiról ilyent nem vezet. Őt ugyanis a múlt helyett inkább a jövő, az ezután készülő alkotások érdeklik. Így írásbeli „forrás” hiányában a műteremben látott képei alapján kíséreljük meg alkotói érdeklődésének főbb területeit felvázolni.

Kéri a Balatonfelvidékről származik s képeinek egyik forrása a szülőföld emléke. Senki sem gondoljon azonban vitorláshajós balatoni vedútákra. A múlt és a táj emlékeit a szürrealizmus montázstechnikájával illeszti képpé. Jellemző példái ennek a rézkarc és akvatinta technikával készült *Téli táj* és a vasmaratásról nyomott *Elhagyott vízimalom*.

Másik inspirációs forrás számára a nagy németalföldi festők: Brueghel, Bosch, Rembrandt, Van Gogh művészete, akiknek remekműveivel és az azokat sugalló táj élményével többszörös ottani tartózkodása idején találkozott. Ebbe a csoportba tartozik a kör-formába komponált *Bosch em-*

X

lékére és a *P. Brueghel* című rézmetszet, de ide sorolható a Van Gogh emlékére készült rézkarc-sorozata is, melyről lapunk 1977/2. számában emlékeztünk meg.

Élményforrás szempontjából a harmadik csoportba az irodalmi alkotások nyomán készült lapjait sorolhatjuk. Ezek közül a Bulgakov regényillusztrációként készült mezzotinto lapokat emeljük ki. Néhány ezek közül az említett sikerrel szerepelt legutóbb Tihanyban. Ez a munka még korántsem kész, hiszen a művész a regény 32 fejezetéhez 1-1 ilyen grafikát tervez, kisebb és nagyobb méretben egyaránt, tehát 64 lapból áll majd a Bulgakov-sorozat.

Kisgrafikák az ismertetett három témakör mindegyikében előfordulnak, ezek száma azonban kevés. A művész és a KBK között kiépült személyes kapcsolat, valamint a Fészek Művészklubban 1986. február 4-én nyíló kiállítás után ezek gyakoribbá válását reméljük.

Befejezésül egy jellemző eset alkotásainak életéből: Emilio Vedova, a világhírű olasz festő, 1974-ben mindössze egy napig tartózkodott Budapesten. Ekkor tévedt be a Stúdió Galériába, ahol éppen Kéri kiállítását láthatta. Két óra múlva visszatért és a fél kiállítást megvásárolta. Utószó az epizódhoz: Kéri Imre nem rokona Vedovának, sőt az említett napig még életükben sem találkoztak.

A művész címe: Budapest, Rákóczi út 63. — 1081

Dr. Soós Imre

KÖSZÖNTJÜK A 80 ÉVES GY. SZABÓ BÉLÁT!

„Szüleim és egész rokonságom háromszékmegyei székelyek, én 1905. augusztus 26-án Gyulafehérváron születtem.” Így kezdődik a művész 1944-ben papírosra vetett önéletrajza, amelyet Varga Nándor Lajos az *Adattár a magyar metszőművészet*hez című könyvének II. kötetében közölt. 1927-ben szerzett mérnöki oklevelet a Budapesti Műegyetemen, és bár már másodéves korában rádöbbsent, hogy számára csak a művészpálya a megfelelő, becsülettel befejezte tanulmányait és szülővárosában vállalt állást. Sok minden közrejátszott abban, hogy a műszaki pályának hátat fordított és a megélhetéshez szükséges anyagiakat óraadásokkal és kisebb grafikai munkákkal szerezte meg. 1933-ban kezdett el fát metszeni Kós Károly biztatására, és 1935-ben adta ki a munkásságában fordulópontot jelentő *Liber Miserorum* című, külvárosi témákat feldolgozó 50 fametszetet tartalmazó sorozatát, amely elnyerte az év legszebb magyar könyve címet. 1936-ban ismét Budapesten találjuk, ahol most már mint művész látogatta a Képzőművészeti Főiskolán a grafikai tanszék óráit; itt Varga Nándor Lajos, grafikai életünk kimagasló egyénisége volt a mestere. Rengeteget rajzolt, tudva, hogy a grafikai vonal nem tudja eltakarni a rajzbeli hiányosságokat. Művészpályája töretlenül ívelt és bár a színek világa sem volt idegen számára, a fametszetek fekete-fehérjében érezte magát igazán otthonosan. Korábban kísérletezett színes fametszetekkel is, de ezek számára csak kitérést jelentettek. Fametszeteinek alkotásjegyzékét 1943-ig a már említett Varga Nándor Lajos-féle *Adattár* tartalmazza önéletírásával együtt. Említésre méltó, hogy ezt a kiadványt nem ismeri Murádin Jenőnek a *Kriterion* kiadónál 1980-ban Gy. Szabó Béláról megjelent könyve, amely egyébként a művészre vonatkozó adatoknak valóságos kincsestára. Gy. Szabó Béla 22 írásáról és a róla szóló 429 kritikáról, méltatásról ad számot. Az általa illusztrált könyvek és a fametszeteit tartalmazó albumok száma is tekintélyes. Művészete barátainak gyakran volt alkalma arra, hogy hazai és külföldi kiállításokon fametszőmunkásságának újabb eredményeiben gyönyörködhessenek. Kiemelkedő helyet foglalt el a Nyugat Irodalmi Múzeumban a Jelenések Könyvéhez készült 22 nagyméretű metszetének a bemutatása. A megnyitáskor fővárosunk szellemi életének számos jelentős alakja tisztelgett Gy. Szabó Béla művésze előtt. Munkáinak nagy része, így a Dante-sorozat is, nagyméretű. Ám a kisgrafikai, így az ex librisek és az évente megjelenő, epigrammaszerű újévi lapjai is bizonyítják, hogy a más dimenzióra való áttérés nem jelent számára problémát. Amikor Murádin Jenő említett könyve megjelent, az több mint 1260 metszetről adhatott hírt. A teljes leíró alkotásjegyzék összeállítása még várat magára, de hisszük, hogy előbb-utóbb meg fog születni, mert egy grafikusművész életművének megismeréséhez csak ez tud kulcsot adni.

A Kisgrafika olvasói és a magyar fametszőművészet minden rajongója jókívánságait szeretnék ezek a sorok tolmácsolni a nyolcvanéves művészek, jó egészséget, töretlen munkakedvet kívánva és kérve, hogy tartson meg minket szeretetében, ahogyan mi is szívünkbe zárjuk őt.

Semsey Andor

Ezt a cikket köszöntőnek szántuk – mert akkor még nem tudtunk Gy Szabó Béla haláláról; és, hogy köszöntőként adjuk közre mégis, annak oka, hogy munkái és így szelleme töretlenül ránkmaradtak

König Róbert

Gy. Szabó Béla metszete X 2

SZÜLETÉSNAPI BESZÉLGETÉS RASZLER KÁROLLYAL

Raszler Károly Kossuth-díjas grafikusművésről, aki jelenleg a Képzőművészeti Főiskola grafikai tanszékének vezető egyetemi tanára, Pogány Ö. Gábor már 1958-ban ezt írta: „Raszler Károlyt mint grafikust tartja számon a szakma. S bár nem mondott le arról, hogy a festészetben is továbbfejlessze magát, főként rajzai, illusztrációi, rézkarcai révén ismerik”. 1965-ben a sajtóban ezt olvashattuk a művésről: „... nagy kulturáltság és mesterségbeli tudás jellemzi”. Az 1983-ban megjelent Corviņa kiadású monográfiában pedig Láncz Sándor így jellemzi a mestert: „... elkötelezett világszemléletével, lenyűgöző technikai tudásával, mely épp látásmódjából fakadóan mindig a grafikát életre hívó gondolatot szolgálja, Raszler egyedi hangú, szimbólumokban megnyilatkozó képi világot teremtett”.

Raszler Károly már több mint három évtizede bel- és külföldön kiállító művész, akinek – e nyáron az esztergomi Keresztény Múzeumban – megint értékes tárlatában gyönyörködhattunk. A jeles kiállítás megnyitásakor Dr. B. Supka Magdolna művészettörténész így nyilatkozott: „... a hivalkodástól távolos természetünneplésben folytatja és érleli most Raszler – ez a kevésszavú, zárkózottságában is érző és bölcs művészember – grafikáinak földszagú, tágas lélegzésű termését...” Ez a kiállítás egyben tisztelgést jelentett a mesternek, aki 1925-ben született.

Én is a hatvanadik születésnap okán látogattam a Raszler-család szép, műtermes otthonába, ahol a kedves Gitta asszony társaságában is koccinthattunk az ünnepelt egészségére. Raszler Károly külseje és vitalitása nem árulkodik a hat évtizedről, tehát kíváncsiskodom.

– *Mi ennek a titka?*

– Fiatalkoromban rendszeresen egyesületben sportoltam és jógáztam is. A jó fizikummal összhangban, illetve kölcsönhatásban van a lelkiegyensúly, ami megszabja a közérzetemet. Ha a műteremben a lelki kondíció nem lenne rendben, akkor ott egy önbizalmát veszített egyén ténferegne. Oktatni is csak kiegyensúlyozottan lehet, ha önmagammal mint művész és ember rendben vagyok. Persze ezt az ideális állapotot naponta árnyalják változó hatások. Vannak sikeres és eredménytelenebb napok. Valójában sokszor küszködöm a művészi és a pedagógiai munkával.

– *Szívesen tanít? Az oktatás nem vonja-e el az alkotó munkától?*

– Elvon, de ez nem egyszerű kérdés. Valaha nem gondoltam, hogy pedagógus leszek, de a sors úgy rendezte, hogy 1953-ban kineveztek a főiskolára. Ám az élet meghozza a megoldásokat. Addig gyakoroltam együtt a művészi és az oktató munkát, amíg lassan nehezen tudom a kettőt szétválasztani. Előnye, hogy az alkotó nincs magába zárva a műterembe, s látom generációk képességének fejlődését. Bár az oktatás sok energiát elvesz, hiszen

mindegyik tanítvánnyal a személyiségét ismerve kell bánni, de ez a befek-
tetés vissza is hat, hiszen megtanulunk a más szemével is látni.

– *Köztudott, hogy Ön többször járt külföldön. Merre és mikor?*

– Az iparművészeti főiskola elvégzése után három évig voltam a leningrádi
Képzőművészeti Akadémia aspiránsa. Jártam és dolgoztam Albániában,
Mongóliában és háromhónapos ösztöndíjjal Olaszországban is. Majd Kuba
volt a nagy élmény, bár születésem helye: Nagymaros vizuális hatása lényege-
gében meghatározója maradt az emberi és művészi magatartásomnak.
A nyaraimat most is rendszeresen ott töltöm a családommal.

– *Kisgrafikát, illetve ex librist szívesen készít-e?*

– A hatvanas évek elején, főként Stettner Béla baráti indíttatására készí-
tettem kisméretű képgrafikákat. Ex librist pedig a családomnak és magam-
nak csináltam.

– *Illusztrál-e még?*

– Kiadói illusztrációkat már nem végzek. Az utolsót Mark Twain *Élet a*
Missisipin című regényéhez készítettem. De szinte mindegyik munkám iro-
dalmi töltésű. Nagy irodalmi élményeim pl.: Ady, Babits, Kosztolányi,
József Attila és Radnóti. Ami a műveikből képileg is érdekel, azt kijegyze-
telem, és ez az én alkotói indíttatásom szabadgrafikáimhoz. Legnagyobb
hatással Malaparte *Kaputt* című regénye érintett, de ezek a munkák nem
megrendelésre készülnek, hanem a társművészetek valódi hatásának nevez-
hetőek.

– *A pályázatokról mi a véleménye?*

– Amennyiben a pályázat találkozik az alkotói gondolattal, akkor nagyon
hasznos lehet, mert ebből az alkotóművész éveken át táplálkozhat. tehát én
alkalmas ke z d ő é s n e k nevezném.

– *Egyéni, szakmai kíváncsiságom, hogy*

– *mint néhány szép munkája (pl. Karajan stb.) igazolta –*

– *miként kapcsolódik alkotómunkája a zenéhez?*

– A zenéhez igen erősen kötődöm, különösen a karmesterek munkája ér-
dekel. Máig sajnálom, hogy nem tanultam zenét. Kubában Gabos Gábort
rendszeresen elkísértem a koncertjeire. Bartókot csak lassan szerettem meg,
fokozatosan értettem meg a hagyomány és az új zene szintézisét. Erre utal-
nak *Bartók harmadik zongoraversenye* és *Az éjszaka zenéje* című munkáim.
Egyébként szívesen dolgozom lemezhallgatás közben.

– *Fontos-e Önnek a rendezett, szép családi háttér, amely – köztudottan –*
megadatott?

– Igen. Csak fizikai és lelki egyensúlyban tudok dolgozni. Bármilyen disz-
szonancia alkotóképtelenné tenne.

– *Most min dolgozik?*

– Több megkezdett munkám van, tehát párhuzamosan, folyamatosan dol-

gozom. Öngyötrő, szimbolikus feladatokat végeznek. Most vegyes technikával dolgozom, tehát festői megoldásokkal is, de mindig papírra. Ez nem új eljárás, hanem új grafikai gyakorlat. Nézze, itt egy elkészült kedves művem, a *Tűzvirág!* Láthatja, ezeket a kis etüdöket pedig esti lazításként készítem.

– A „mesebeli” születésnapi három kívánsága?

– 1. Egészség.

2. Alkotókedv, hozzá békés, nyugodt, félelemmentes világ.

3. Teljes öregkor, amelyben azokat a feszültségeket is képes leszek elviselni, amelyek az én munkámmal együtt járnak.

– Szívből kívánom, hogy így legyen!

Szászné Mara

Raszler Károly: Szarvasgolyó (Krétarajz)

KAMPER LAJOS

Régi adósságot törleszttek, amikor bemutatom a Kisgrafikai olvasóinak barátomat, Kamper Lajost. Sokan tudnak már róla – ismerik személyesen vagy névről – de főleg grafikáiról, ex libriseiről.

Megpróbáltam életéről, munkáiról kérdezni. Amíg az életrajzi adatoknál tartunk könnyű a dolog. Kőszegen született 1949. május 22-én. Ott érettségizett, majd Budapesten elvégezte a kétéves kirakatrendezői iskolát. Katona volt, azóta dekoratőrként dolgozik. Amikor arról kérdezem, hogyan lett grafikus, nehezebb a válaszokat kivárni. A képzőművészet iránti fogékonysága középiskolás korában mutatkozik meg. Tusrajzokat készít – amittől azóta sem tudott, nem is akart elszakadni. Már korai munkáinál is egyértelmű a törekvés – ami a későbbiekben is sajátja – bármit fordít a grafika nyelvére, nem pillanatnyi látványt, érzéseket rögzít, hanem összegez. Igyekszik mindent megtudni a témáról, és ismereteit életérzésével, tapasztalatával, képpé komponálja. Ebben a folyamatban nehéz eldönteni mikor születik a mű. A gondolat, az észlelés, a vázlat vagy a kész nyomat tekinthető-e a pontos időpontnak? Munkásságában talán a legjelentősebb fordulópont, amikor a sokszorosított grafikával a rézkarccal kezd foglalkozni. 1976 óta ismerjük egymást – 1977-ben készült az első rézkarca. Ettől kezdve láttam, hogyan ismerkedik az anyaggal, hogyan birkózik meg napról napra könnyebben a technikával, a műhelymunka csak gyakorlatban megszerezhető fogásaival. Megpróbálkozik a hagyományos és korszerű sokszorosító technikák mindegyikével, de gondolatainak igazi hordozója a rajz mellett a rézlemez lesz.

Első ex librisét fia nevére készítette 1977-ben. Bár a megélhetést jelentő munkája állandóan konkrét feladatok megoldását várja el tőle, ami növeli alkalmazkodó készségét, mégis – vagy talán éppen ezért – nehezen vállalkozik megrendelések teljesítésére. Mutatja ezt az alkotások jegyzéke is: az eddig elkészített 104 kisgrafikából közel 50 az ex libris és üdvözlőlap, a többi kisméretű kisgrafika.

Könnyebben készül a pályázatra, ahol általánosabb gondolatokat kell kifejezni mint egy megrendelő konkrét igénye. Szereplését is itt ismerik el először, amikor a Jesolo Lido pályázatán I. díjat kap. (A díjazott lapot a Kisgrafika egy korábbi száma közölte.) Évek óta rendszeres kiállítója a Vas megyei kollektív tárolatoknak, szerepelt országos amatőr kiállításon, és többször mutatkozott be egyéni kiállításon is.

1979 óta rendszeresen szerepel munkáival a Tihanyi Biennálén. Hasonló rendszerességgel küldi pályázati lapjait St. Niklasba. (Ott egy megszívlelendő értékelő rendszert dolgoztak ki. Nemcsak a díjazottak nevét és helye-

Kamper Lajos rézkarcai C 3

zését közlik, hanem rangsorolják a kiállított anyagot, ami némi tájékoztatót ad arról is, ki hol áll a nemzetközi mezőnyben.) Sikeresen szerepelt Japánban 1984-ben és azóta már negyedik alkalommal kéri, várják lapjait az ott rendezett nemzetközi kiállításokra.

Képgrafikáin, ex librisein egy sajátos világ jelenik meg. Egyéni és egyedi módon elrajzolt figurái gyakran a bábukat juttatják eszünkbe, akkor is, ha látjuk, hogy mozgásban vannak, maguktól mozdulnak. Az itt közölt illusztrációkból nem derül ki, hogy lapjai szolidan színezettek -- segítve ezzel is a kimondott vagy elvonatkoztatott gondolatok megértését. Grafikáit sok gyűjtő birtokolja, hiszen felesége Kamperné Nagy Magdolna is igényes gyűjtő és évek óta cseréli férje munkáit hazai és nemzetközi találkozókra. Nevét külföldön is ismerik és több ismert külföldi gyűjtő cseréli boldogan a nevére készített Kamper-lapot.

Pittmann László

Kamper Lajos rézkarc C 3

A BARÁTSÁG EX LIBRISE

A leningrádi Repin Akadémiáról kapott legutóbbi levélben kedves meglepetésként egy ex libris is érkezett számomra.

Régóta szeretem a kisgrafikának ezt a változatos, nagy lehetőségeket magában rejtő műfaját, hiszen apró, néhány négyzetcentiméternyi kis papírfelületen emberi világokat képes feltárni. A fekete-fehér felületek kontrasztjából, a dinamikus vonalak lendületéből gondolkodásra utaló jelképes ábrák bontakoznak ki, melyek a grafikus művésztől és a könyvtárjegy tulajdonosáról egyaránt bensőségesen vallanak.

Az ajándékuul küldött ex librist Nyikolaj Szaputyin készítette Nyina Valerijeвна Faminszkaja részére, akit – mint az Akadémia levelező hallgatója – tanáraként ismer és becsül. Faminszkaja a népi demokratikus országok művészettörténetével foglalkozik, e tárgykörből tartja egyetemi előadásait. Többször járt tanulmányúton a baráti szomszédos országokban, így hazánkban is, élményeit pedig magas hőfokon sugározza tovább lelkes, érdeklődő hallgatósága felé. Ezért nem tekinthető véletlennek, hogy Nyikolaj Szaputyin a több mint 225 éves múltra visszatekintő leningrádi akadémia klasszicista épületének nagy körudvarán Kiss István Magyar Tanácsköztársaság emlékművének előretörő figurájával érzékelteti Nyina Faminszkaja legfőbb érdeklődési körét.

Nyikolaj Szaputyin metszete X₂

Az ex libris lényegéhez tartozik, hogy jelképfelhasználó, szimbólumteremtő műfaj. A letűnt századokban gyakran alkalmazták a könyvtárjegyeket készítő művészek a könyvszerető, gyűjtő könyvtárlajdonos címerét vagy jelmondatát az általuk készített kis grafikákon. E korunkban is rugalmasan fejlődő, megújuló műfajnak a grafikai szépség, leleményesség mellett ma is legfőbb varázsa az ex libris tulajdonosról valló jellemző erő.

Emellett, mint jelen példa is mutatja, az ex libris minden más művészeti alkotásnál könnyebben átlépheti a határokat, s így minden könyvgyűjtő, műbarát, művész és művészszerető ember örömeire kézzelfogható, közvetlenül érzékelhető jelképe is lehet a népek és emberek egész világát át-fogó, békére, barátságra való törekvésének.

Kovanez Ilona

MŰHELY

NAGY LÁSZLÓ LAZÁR „EGYSZEMÉLYES MŰHELYE”

A kisgrafika a képzőművészet olyan háttérben várakozó műfaja, mely bensőségével, személyes üzenetével a gépi, nyomdai sokszorosítás segítségével milliók lélek- és szellemnövelő tényezője lehet. Ma százezreké.

Ez a grafikai ágazat nagy lehetősége, eddig eléggé ki nem használt távlata. A magyar kisgrafikának egy meghatározó erejét és egy felszámolandó hiányát érezzük. Erénye az európai példához kapcsolódó magas színvonala. Az, hogy sokan gyakorolják grafikusaink közül, s a lapok sokasága bejárja az emberi gondolat, a világ elért eredményeit és jelzi a felderítések izgalmas változatait, az utat: előre. Hiány, hogy ebben a közegben még kevesebb a szervező energia, — híd a művektől az emberekhez.

Nagy László Lázár három ember munkáját végzi az alkotás szintjén. Először is munkahelyén dolgozik tömérdek napi feladattal. Immár másfél évtizede a Ceglédi Kisgrafika Baráti Körnek vezetője, társadalmi feladatként több országos kisgrafikai kiállítást és találkozót szervezett. Számos külföldi grafikussal tart kapcsolatot, több ezer lapból álló kisgrafika-gyűjteményéből a legkülönbözőbb helyeken szervez bemutatókat. Ez az önként vállalt társadalmi munkája mozdítja a műfajt állóhelyzetéből előre.

Tekintélyes a rajzi életműve is. A titok csupán az, mikor alkotja hibátlan fametszeteit, monotypiáit, érzékeny akvarelleket, maradéktalan műgonddal megoldott, világosan fogalmazott ex libriseit, melyek a művelődéstörténelem enciklopédiáját is jelentik, korunk „egész látóhatárát” – megszállott szorgalommal és szenvedéllyel a teljességet és a tökélyt közelítik az eszmei sokrétűség és a formai szigor szellemében. 1964-től jelentkezik egyéni és kollektív kiállításokon Cegléden, a Nagy István Csoport bemutatkozásain s mindenütt az országban és külföldön is. Műveivel szerepelt Budapesten, a XIII. Nemzetközi Ex Libris Kongresszus tárlatán, a helsingőri és a bledi nemzetközi kisgrafikai kiállításokon 1972-ben, 1973-ban meghívták Barcelonába, meghívottként és kiállítóként részt vett a weimari ex libris kongresszuson. Munkásságát több hazai és külföldi díj, oklevél fémjelzi.

A kisgrafika korunk képírása, olyan rajzi eszperantó, mely minden ember használati kincse lehet. Nagy László Lázár művészként és szervezőként sokat tesz azért, hogy az legyen.

Kisgrafikáival a világ szellemi közlekedését istápolja, növeli; amit rajzilag meghódít a műveltség és a természet kincstárából, azonnal továbbadja, mozgásba lendíti az igazságot tartalmazó szépség helyzeteti energiáit. Ez Nagy László Lázár küldetésének lényege.

Grafikái hozzásegítenek ahhoz, hogy a világ rejtett, rejtőző kincseit számbavehessük, birtokolhassuk. Különös vonzódással fordul Cervantes hőséhez, „Don Quijote” lovaghoz, benne sok jószándékát, tettvágyát és sikertelenségét is összegzi. A választott motívum ezúttal önarckép is. A szerkesztés sok finomsággal, érzékeny és alapos rajzi, gondolati megfigyeléssel párosul úgy, hogy a rajzi véglegesítés mégis könnyednek tűnik. Mélység és elegancia jellemzi grafikáit, abban akaratlanul és talán öntudatlanul is Kosztolányi tanítványa, — szellemi rokona, örököse. Fogékony mindenre, minden rá tartozik — szuszék, virág, madár, amfóra, Eger látképe, Cegléd városemlémája, hidak papírhajóval — minden dráma, szellemi elágazás közepette is a játékosság. Lapjai megidéznek Faustot, a kaszafenő parasztot, madárijesztőt, Bartók Bélát, sirályokat, Beethoent, sümegi várkaput, a gyulai várat, Helsingőrt, Dobó Istvánt, Van Goghot, Tihanyt, a mező virágait, hajókat, Mosztárt, Königstein szikláit. Még valamit. Hidakat, sok hidat, átereszt, rajzol, mintha akaratlanul is szellemi önarcképét idézné, hiszen Nagy László Lázár a magyar kisgrafika rejtett és fontos **HIDEMBERE**.

Losonci Miklós

Nagy László Lázár metszetei X 2

MEGJEGYZÉSEK EGY CIKKEL KAPCSOLATBAN

Enzo Pellai olasz tagtársunk a gyűjtők (és főleg az igényes gyűjtők) állandó problémájával foglalkozik, az eredetiség és hitelesség kérdésével. Nem vitás, hogy az egyetlen megnyugtató megoldás a ceruzával való szignálás, esetleg sorszám megjelölésével kiegészítve. Az esztétikai élmény mindaddig megmarad, amíg a dúcról kifogástalan nyomat készíthető, ezek száma természetesen függ a technikától (alsó határ a hidegtű, felső a több ezer nyomatot elbíró száldlúc fametszet). A nyomatszám befolyásolja a kereskedelmi értéket, de egy műbarát számára ne az anyagi érték legyen a legfontosabb szempont! Bár leghelyesebb, ha a művész maga gondoskodik a nyomtatásról és ezzel meggátolja az ellenőrizhetetlen kalózkodást. Mivel a magasnyomású dúcokat rendszerint megkapja a megrendelő, a kész nyomatokat szignálásra visszajuttathatja a művészhez, aki a kifogásolható nyomdai munka esetében ezt meg is tagadhatja. Sokszor a művész halála teszi lehetetlenné a szignálást, ilyenkor célszerű a lap hátán bélyegzővel feltüntetni, hogy ez „utólagos”, illetve „posztumusz nyomat”.

E sorok írója évek óta foglalkozik Bordás Ferenc kisgrafikai alkotásjegyzékével és ennek összeállítása során adódott a következőkben ismertetett eset. A művész életében összeállított alkotásjegyzék nem tett említést Livio de Toffoli olasz gyűjtő két lapjáról, ezekről csak egy belga gyűjtőtársunk közlése alapján értesültem. (A kéziratos, új alkotásjegyzékben 418. és 419. számmal vettem fel a lapokat.)

Minthogy a hagyatékban sem a dúcok, sem próbanyomatok nem voltak fellelhetőek, a gyűjtőtől kértem nyomatokat. Az itt közölt lapok közül az egyik feltehetően az eredeti dúcról lett nyomtatva. Lehet, hogy Bordás Ferenc készített próbanyomatot és azt a megrendelőnek elküldte, saját magának egyet sem tartva meg. A tulajdonos nem vette magának a fáradságot, hogy a nyomatokat szignálással láttassa el és enélkül kerültek csereforgalomba. A másik ex libris példa a meg nem engedhető eljárásra. 1960-ban Bordás Ferenc készített egy szedett szövegű házassági értesítést (a kéziratos alkotásjegyzékben 408. sz.) és ezt küldte el szöveg nélküli állapotban az olasz gyűjtőnek, aki az előtér fekete felületét kiemelve ide kéziratos szöveget helyezett el. Ez az ex libris feltétlenül kliséből készült, másképpen a kéziratos szöveg reprodukálása elképzelhetetlen. Ha valaki megszerez egy szöveg nélküli dúcot és azt ex libris céljára akarja felhasználni, csak szedett szövegű kiegészítést tarthatunk (mint szükségmegoldást) megengedhetőnek, mindenképpen a művésszel egyetértésben, aki hozzájárulását szignálásával is tanúsítja.

Végső következtetésem az, hogy egy kisgrafika lehetőleg ne nélkülözze a hitelesítő aláírást, de azért egy jó grafikát ne dobjunk papírkosárba ennek hiánya miatt. Dokumentumértéke mindenképpen megvan ilyen állapotban is.

Semsey Andor

LIVIO DE TOFFOLI

Bordás Ferenc metszetei X2

HOZZÁSZÓLÁS E. PELLAI EREDETISÉG-HITELESÍTÉS CÍMŰ CIKKÉHEZ

A Kisgrafika 85/2 számában vitaindítónak megjelent cikkhez, mint gyűjtő az alábbiakat fűzném hozzá.

Az ex libris hitelességének 5 pontba való sorolásához igazodva megemlítetem, hogy az első pontban leírt gyakorlat — az, hogy a lapot a művész nyomja és szignálja — hazánkban is közismert.

A 2. pontban említett megoldással (azzal, hogy a dúc van jelezve, s ezáltal tudható, hogy a művész maga készítette a nyomatokat) részemről nem találkoztam. Van alkotó, aki következetesen tesz művészjelet a lemezre vagy dúcra, sőt opus-számot is, van aki nem vagy legalábbis nem következetesen. Ez azonban nem azonos a Pellai által említett jellel.

A 3. ponttal már nem egyértelmű a helyzet. Ha a dúcról jó és igényes nyomómester vagy nyomda dolgozik, bizony a nyomat lehet szebb és tökéletesebb, mint egy kézi levonat. Jó papíron, szép nyomat, egyforma minőségben, a legideálisabb helyzet. Ezt bátran aláírhatja a művész. Kötelességünk és érdekünk azonban a kezdő tapasztalatlan gyűjtők figyelmét a jó nyomat igényére felhívunk, és a rossz nyomatokat visszautasítanunk (még ha alá is vannak írva?!).

A különféle gyorsmásolási technikák elterjedésével kapcsolatban mind gyakoribb, hogy a cserére felkínált lapról, annak bemutatására vagy xerox vagy egyéb másolatot küldünk, vagy kapunk. Ez nem pótolja az eredetit! Ilyet grafikaként továbbadni valóban nem szabad. Célszerű lenne esetleg piros vonallal való áthúzással jelezni, hogy csak bemutatás a célja, a lap körülményes leírása helyett.

Palásthy Lajos

Karancsi Sándor metszete X 2

Pápai Gábor tusrajza

MEGJEGYZÉSEK ENZO PELLAI VITAINDÍTÓJAHOZ

Enzo Pellai cikkét – mint írja – vitaindítónak szánta, de a szűkebb értelemben vett „gyűjtő” aspektusból nézve az eredetiséget meghatározó tételei ki-kezdhetetlenek. Legföljebb annyi hozzáfűzni valót engednek, hogy a fotomechanikai eljárással másolt nyomóforma, illetve az arról készített nyomat (ld. a cikk 4. pontját) mindaddig reprodukció és nem hamisítvány, amíg nem akarják eredetinek feltüntetni. Az ex libris engem foglalkoztató problémáján azonban igen gyorsan átsiklik, s ezzel hozzászólásra inspirál.

Az ex libris kulturális termék, melyet azáltal „fogyasztunk”, hogy könyvtárunkat jelöljük vele. Másodlagos fogyasztásnak tekinthető, hogy azt kiállítjuk vagy gyűjteményekbe helyezzük. Az ex libris „másodlagos fogyasztója” két személyiségrészre osztható: ezek rész szerint vannak meg mind-

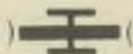
nyájunkban, s csak a definiálhatóság kedvéért választottam külön. Érdekes azonban időnként önvizsgálatot tartani, nem veszítettük-e el az arányt. A „műélvezőt” elsősorban a műbefogadás primer élménye, a „gyűjtőt” a járulékos adatok — az elkövető státusza; példányszám; időpont stb. — érdeklik. Nyilvánvaló, hogy bármelyik aspektusból akarunk megítélni egy alkotást, szegényebbek lennénk a másik nézőpont adta lehetőségek nélkül. Mindez persze értékelő, összehasonlító tevékenységével jót tesz a műfajnak. Veszélyesnek tartom azonban azt a tendenciát, hogy többen gyűjtik már az *ex librist*, mint ahányan használják. Válságjelenségről van itt szó, miként a gazdaságban is a válság első jelének a termelés első és második osztálya közötti feszültséget tartják. A válságnak persze nem a gyűjtők az okai. A műfajt a könyvek értékének felismerése hívta létre, de születése óta a könyvterjesztés forradalmi változáson ment keresztül. A példányszámok növekedése, az olvasási kultúra kiszélesedése és a könyvtárak relatív csökkenése nagymértékben demokratizálta a könyvfogyasztást, perifériára szorítva a könyvgyűjtés klasszikus formáját. Ma már a könyvek legnagyobb része olcsóbb, mint az őt védeni hivatott *ex libris*, és minden óvásra érdemes könyvtár kötetszáma meghaladja a hitelesnek mondható nyomatok példányszámát. A kisgrafika nem tud, nem is próbál lépést tartani a tendenciával. Érthető hát, hogy a könyvtulajdonosok más megoldást keresnek könyvtáruk védelmére, esetenként csak névbeírással helyettesítve az *ex librist*, ami még mindig nagyobb kegyeletet tükröz, mint az olvasás után a vonatablakon kihajított „olcsó” könyv. Azzal, hogy ragaszkodunk a műfaj Pellai cikkében leszögeezett, s a „gyűjtőt” szemszögéből vitathatatlan szabályaihoz, az *ex librist* az archeologia tárházába soroljuk, s ezen nem segít a grafika barátainak az egyébként méltánylandó erőfeszítése, hogy *l'art pour l'art ex libris*eket (pl. zenei témájú lapokat) rendelnek.

Javaslatom szerint a grafikus kínálatának a következőkből kell állnia:

1. Korlátozott példányszámú eredeti nyomat: ez kerülhet a gyűjteményekbe, a könyvtárak értékes ritkaságaiba.
2. Az eredeti nyomatról készült — lehetőség szerint nem azonos nyomási eljárással —, hanem az eredetitől jól elkülöníthető nagyszámú nyomdai reprodukció.

Mindkettőt külön is lehet készíteni: csak a grafikát (pl. egy kisebb könyvgyűjtemény, könyvajándék, adományozás jelölésére), vagy csak nyomdai terméket (ez esetben az eredeti nem nyomat, hanem rajz). A „műélvező” énünk ebből származó előnye nyilvánvaló. A „gyűjtőé” csak közvetve érvényesül, ha forrása új aktualitást nyerve kibővül. Értékrendünk azonban ezt még nem teszi széles körben elterjeszhetővé.

Pápai Gábor

MEGKÉRDEZTÜK

Mi a véleménye Baranyi Ferencnek a kisgrafikáról?

Baranyi Ferenc József Attila-díjas költő, író, újságíró és a Magyar Televízió munkatársa. Eredetileg magyar-olasz-francia szakos tanár, akit a zeneirodalom ismert szakértőjeként is tisztelhetünk.

Valaha tartósan jó szomszédok voltunk, s Erzsébet jasszony — legalább tíz éve — megmutatta nekem Baranyi Ferenc már akkor vagyontérő operalemez gyűjteményét. Láttam hatalmas könyvtárát is, s ezért sem véletlen, hogy ebben a rovatban most a sokoldalú Baranyi Ferenchez fordulok. Egyébként közöttünk valaha az ex librisekről is sok szó esett.

— Mikor és hol találkozott először ex librissel?

— Még gimnazista koromban egy református lelkész adott a kezembe olyan könyveket, amelyek az olvasói ízlésemet meghatározták. Ezekben a kötetekben láttam — életemben először — ex libriseket. Néhány esztendeje pedig gyönyörködhettem dr. Kertész Dénes „Grafika és líra” című gyűjteményében is.

— Van-e saját ex librise?

— Igen, Czinke Ferenc és Kántor János barátom alkotásai.

— Hogyan határozná meg a kisgrafika műfaját, méret vagy tartalom szerint?

— Mivel a kisgrafika szerepe funkcionális, valamilyen rendeltetése van, én a kisgrafika műfaját a tartalom szerint határozom meg.

— Az ex librisek hány százalékát ragasztaná könyvbe?

— Ha gyűjtő lennék, csak a felét ragasztanám a legféltebb és a legkedvesebb könyveimbe. (Természetesen ez függ a könyvtár gazdagságának és az ex librisek mennyiségének arányától.) A „maradék” szinte — művészi kivitelezésű — szerény névjegynek is tekinthető, mivel nincs rajta titulus.

— Mi a véleménye a gyűjtésről és a cseréről?

— A gyűjtés általában hasznos szenvedély. Operalemezeket magam is régen gyűjtök, de néhány éve művészi reprodukciós képeslapokat is. Ezeket rendezem és cserélem, így ebből kiindulva a gyűjtést és a cserét nagyra értékelem.

— Hogyan jutott eszébe a képeslapok gyűjtése?

— Bevallom, hogy régebben a képzőművészet nem nagyon érdekelt. Itthon és külföldön kötelességszerűen mentem a múzeumokba, s felkérésre ugyanígy nyitottam meg különböző képzőművészeti kiállításokat. De néhány éve Péter fiammal elmentem a Magyar Nemzeti Galériába, ahol vele Szinyei Merse képeket *kell* tanulmányozni. Akkor sokat időztünk a különböző festmények között, és megtörtént a varázslat... Ma nekem egyik legnagyobb élményt a múzeumok nyújtják, s ilyen indíttatással komolyan hoz-

zálattam az említett képeslapok gyűjtéséhez. Most alig várom, hogy egy képzőművészeti tárlat megnyitására felkérjenek, mert így újabb ilyen anyagba áshatom magam. Azóta arra is sokkal jobban figyelek, hogy otthon mi kerül a falra.

— *Ön szerint ki számít jobb gyűjtőnek, aki „számol”, vagy aki gyönyörködik?*

— Szerintem az érték másodlagos. Az örömforrás a döntő, hogy a gyönyörködésben milyen a szubjektív érzélem.

— *Ön szerint a kisgrafika gyűjtése vezet-e képgrafikák gyűjtéséhez?*

— A kisgrafika lehet előszobája a nagygrafikának, de ez nem törvény. Aki ping-pongozik, nem fog feltétlenül teniszezni.

— *A mai nehezebb gazdasági helyzetben luxusnak tartja-e ezt a passziót?*

— Egy kissé, de aki ezt megízlelte, ezért az örömforrásért inkább másról mond le.

— *Sok művésztől legyen lapunk, vagy csak néhánytól, aki biztosan nívósat alkot?*

— A gyűjtött anyag színességéhez szükséges, hogy a művek száma nagy legyen. Lehetőleg a még nem ismert művészek is szerepeljenek.

— *Kezdő, fiatal művészek szárnypróbálgatásai esetében mi a teendő?*

— Ugy tapasztalom, hogy napjainkban — a kezdő művészek részéről — több a sirám, mint amennyi ok van rá. Talán középkorúságnak tudható be az a véleményem, hogy most könnyebb elindulni a képzőművészeti pályán, mint régen. Természetesen én vidéki viszonylatokban is ítélek, mivel régóta járom az országot. Kissé sok is a képzőművész, köztük számos a másokat utánzó. De a mesgyéket nehéz megérezni, hogy kit jogos elindítani a pályán. Egyébként a jó művészi alkotómunkához — a tehetségen kívül — igazi vállalási kedv, kitartó szívósság és egyéniség elengedhetetlen.

— *Ön szerint a vizuális kultúra fejlődésének eszköze-e az ex libris?*

— Igen. Az első lépésnek is a legajánlatosabb.

— *Mi a véleménye arról, ha haláleset után értékes gyűjtemények szétforgácsolódnak?*

— Szomorú dolog, mivel a gyűjtők mindig valamilyen koncepció szerint gyűjtenek. Ez pedig megsemmisül, ha a gyűjtemény darabjaira hullik.

— *Bogaras egyénnek tartja-e, aki „zsíroskenyéren” él a családjával a gazdagabb gyűjtemény reményében?*

— A gyűjtésnek a család nem vallhatja kárát, de a gyűjtő részéről szép egy nagyobb örömért a lemondás erényét gyakorolni. A szülő ilyen példája pedig pozitívan hathat.

– Hasznosnak tartja-e a gyűjtők között szövődő hazai és külföldi kapcsolatokat, barátságokat, a találkozókat és kongresszusokat?

– Minden olyan tevékenységet hasznosnak tartok, amely hidat ver az emberek között. A KBK is egy összetartó közösség, s mint ilyen társaság, a mostani elidegenedés ellen dolgozik.

Szászné Mara

EX LIBRIS

Baranyi Ferenc

EX LIBRIS

BARANYI FERENC

Kántor János ex librisei

* * *

KIÁLLÍTÁSOK

TARJÁNI SIMKOVICS JENŐ

A Képzőművészeti Főiskola kiállítótermében 1985. november 8-án Bálványos Huba nyitotta meg Tarjáni S. Jenő grafikusművész kiállítását. A megnyitón a 90. életévét betöltött mester is megjelent. A kiállító művész 1921-ben végezte el a képzőművészeti főiskolát. Ezt követően Ölgvai Viktor tanársegédje volt. 1944-től az 1955-ben történt nyugdíjbavonulásáig a főiskola grafikai műhelyét vezette. Egyik tagja volt annak a művészcsoporthoz, mely a háborút követő évek nehézségei után a 30-as években a magyar grafikát európai színvonalra emelte: Szőnyi István, Patkó Károly, Aba Novák Vilmos, Varga Nándor Lajos, Barcsay Jenő alkotott hasonló szellemben ebben az időben.

Munkásságát a kiváló rajztudás, a grafikai technikák mesteri ismerete jellemezte. A kiállításon bemutatott rézkarcai, rajzai nem a témák változatosságával, hanem a látvány közérthetőségével, annak szinte szobrászi megfogalmazásával tűntek ki. Az immár 30 éve nyugdíjban levő mester ma is alkot és bár munkásságát a fiatal generáció alig ismeri, nevét nagy megbecsüléssel és szeretettel idézi a magyar grafikusok több generációja, azok, akik egykor tanítványai lehettek. A kiállításra megjelentetett katalógus bevezetőjében Aba Novák Judit nyújt részletes tájékoztatást Tarjáni S. Jenő munkásságáról.

EGRESI ZSUZSANNA

1985. októberében a budapesti Dürer Teremben az Olasz Kultúrintézet igazgatója, E. Porsia úr nyitotta meg Egresi Zsuzsanna rézkarcainak és rajzainak kiállítását. A művész 1954-ben született Dunaújvárosban, melyet akkor még Sztálinvárosnak neveztek. Édesanyja szobrász, tőle szerezte meg a művészet alapismereteit. Szabadiskolákban tanult, 1978-ban tagja lett a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1980 óta Milánóban él, ahol részt vesz kiállításokon, s ezeken több díjat nyert. Mesevilágot idéző színes rézkarcai az olaszok számára „északi” szellemiségükkel hatnak. Munkáit gazdag fantázia, vérbő mesélőkedv jellemzi, de nem ritka e lapokon a magány, a szorongás érzete sem. Rézkarcai általában nagyméretűek, de néhány igen vonzó, alig gyufásdoboz nagyságú lapja a kisgrafika határmegyéjén állt meg,

így várjuk a továbblépést. A művész tagja a Magyar Népköztársaság Képző-
művészeti Alapjának, ezért munkái mindkét országban kultúrdiplomáciai
szerepet is betöltenek. *(Dr. S.I.)*

Egresi Zs. rézkarca C2

SZERVEZETI ÉLET

AZ UTRECHTI KONGRESSZUSRÓL

Mint előző számunkban közöltük, a 21. Nemzetközi Exlibris-kongresszust a hollandiai UTRECHT városban rendezik meg 1986. augusztus 6–9-ig. A találkozó színhelye a város központjában lesz (Kromme Nieuwe Gracht 39.) és ugyanott működik majd a kongresszus irodája is. Az előzetes program a következő:

Augusztus 6. Délelőtt 10 órától nyitva a kongresszus irodája. A résztvevők megérkezése, ismerkedés, csere. Délután látogatás az Állami Éremhivatalba, ott a numizmatikai ex libris-kiállítás megtekintése. Este ünnepélyes megnyitó és büfé a Buurkerk-ben. Ebben a most restaurált, középkori templomban kapott helyet a modern zene múzeuma. Itt nyitják meg a legutóbbi kongresszus óta készült ex librisek kiállítását; ekkor mód nyílik a múzeum megtekintésére is.

Augusztus 7. Délelőtt előadások, vita a Nikolas templomban. Utána a Zentral Museumban kiállítás nyílik régi holland ex librisekből. A nap további részében ismerkedés, csere. Este a FISAE összejövedele.

Augusztus 8. Egésznapos kirándulás a „Hoge Veluwe” parkba, az ott látható világhírű Kröller-Müller Múzeum megtekintésére. Visszaérkezés 18 órakor, utána találkozó, csere.

Augusztus 9. Reggeltől délutánig csere. Este záróvacsora a Vásár Beatrix-épületében.

A kongresszus ideje alatt – kellő számú érdeklődő esetén – látogatást szerveznek az óváros megtekintésére. Az Állami Éremhivatal gyűjteményeit szintén megtekinthetik a résztvevők. Mint Oxfordban, itt is felállítanak olyan könyvesboltot, ahol a résztvevők az ex librisre és kapcsolt területejre vonatkozó könyveiket eladhatják.

A rendezőség kéri azokat a művészeket, akik a weimari kongresszus óta ex librist készítettek, hogy annak egy példányát a titkárság címére küldjék el a hagyományos kiállítás céljára. Ha a művész lapját visszakéri, ezt beküldéskor jelezze. Ha nem tart rá igényt, az az országos kisgrafikai gyűjteményt fogja gyarapítani.

A részvételi díjat véglegesen még nem állapították meg, de kb. 200 holland forint lesz. Ebben a büfé, a kirándulás és a záróvacsora költségei szerepelnek. Már lehet az előzetes jelentkezést levélben a titkárságnak bejelenteni.

A jelentkező postán kapja meg a végleges jelentkezési űrlapot és a szobafoglalásról szóló tájékoztatót. A titkárság címe: EXLIBRISKONGRESS 1986. Lemnosdreef 2. 3562 JK Utrecht, Nederland.

(Ford. Dr. S.I.)

König Róbert metszete X₃

A CSEHSZLOVÁK EX LIBRIS GYŰJTŐK ÖSSZEJÖVETELE

Az idén Opava, a „Fehér város” adott helyet az SSPE (Csehszlovák Ex Libris Egyesület) október 12-13-án rendezett országos találkozásának.

Csak irigyelni lehet északi szomszédainkat azért a pezsgő, eleven kisgrafika életért, melybe az opavai találkozó bepillantást engedett. Országos találkozó lévén, külföldiek kevesen voltak: néhány holland, Japánból Cliff Parfit, osztrákok, (köztük Alma és Willi Petz is természetesen), a magyarokat Pittmannék Szombathelyről és Palásthyék Budapestről Szerencsről, Farkasék képviselték.

A több mint kétszáz résztvevő az első napon szinte reggeltől estig élénk cserét folytatott. A színes litografiáktól kezdve a fametszeteken át a színes rézkarcokig cseréltek gazdát, szebbnél szebb lapok. A csehszlovák művészek nem idegenkednek az ex libristől, látható örömmel mélyednek el készítésükben; ők maguk is nagy számban vettek részt a találkozón.

Érdeklődtem az ex libris készítésének árai felől is (linómetszet és rázkarc terén), s azt tapasztaltam, hogy azok a hazai árszintnél alacsonyabbak. Ez, és a magas művészi színvonal magyarázza, miért rendel oly sok nyugati gyűjtő cseh művésztől lapot. Volt érdeklődés a magyar művészek lapjai iránt is, jó cseréket tudtunk lebonyolítani.

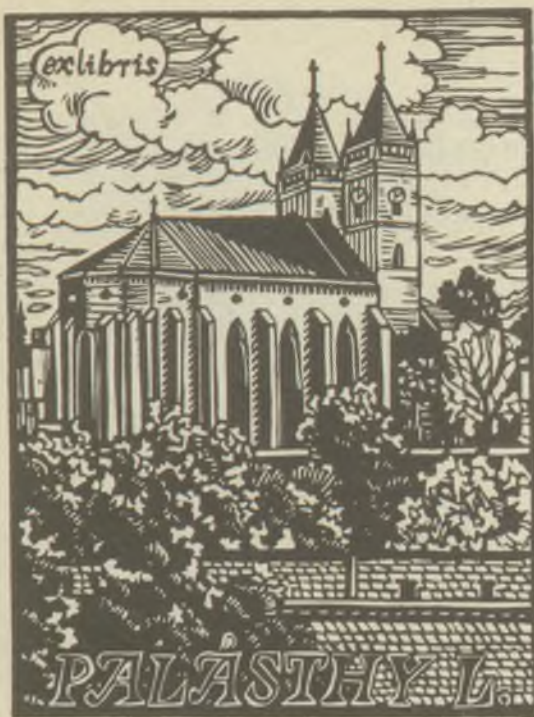
Második napon a résztvevők 3 program – helyi városnézés, egy környékbeli arborétum vagy kastély meglátogatása – közül választhattak.

A találkozó rendezése mintaszerű, zökkenőmentes volt. A résztvevők nevét feltüntető kis kitűző szalag színéről még azt is meg lehetett állapítani, hogy viselője csehszlovák vagy külföldi, művész avagy gyűjtő.

Palásthy Lajos

Zdeňek Beneš: Opavai embléma

Viktor Chremko metszete X₂

Hommage á V. van GOGH

Exlibris Dr. SOÓS JMRE

Alma Petz grafikája P₇ (Schabtechnik)

HÍREK

Tatán a Kuny Domokos Múzeumban 1985. szeptember 22-én nyílt meg VERTEL JÓZSEF grafikusművész bélyeggrafikai kiállítása.

o o o

A nyár végén megjelent a budapesti Építők Műszaki Klubja 1985/86. évi programfüzete. A 24-oldalas kiadványt számos grafika – köztük több kis-grafika – teszi változatossá. A kisgrafikák alkotói: FERY ANTAL, KÖNIG RÓBERT és VERTEL JÓZSEF.

o o o

A „Fém munkás” Vállalat XIII. kerületi székházában szeptemberben megrendezték TAVASZY NOÉMI grafikusművész kiállítását. Szeptember 27-én a Bartók Béla Emlékházban nyílt kiállítása „Tisztelet Bartóknak” címmel. Október 7-ére a Tabi Művelődési Központ hívta meg a művésznő kiállítására az érdeklődőket. Ezek közül két kiállítás meghívóján a művész életpályájának rövid ismertetése azt is tartalmazta, hogy a kiállító „... a Magyar Kisgrafikai Társaságnak a tagja”. Tudomásunk szerint hazánkban eddig nem alakult ilyen társaság. Talán nem olyan előkelően hangzik, de körünk neve helyesen: Kisgrafika Barátok Köre.

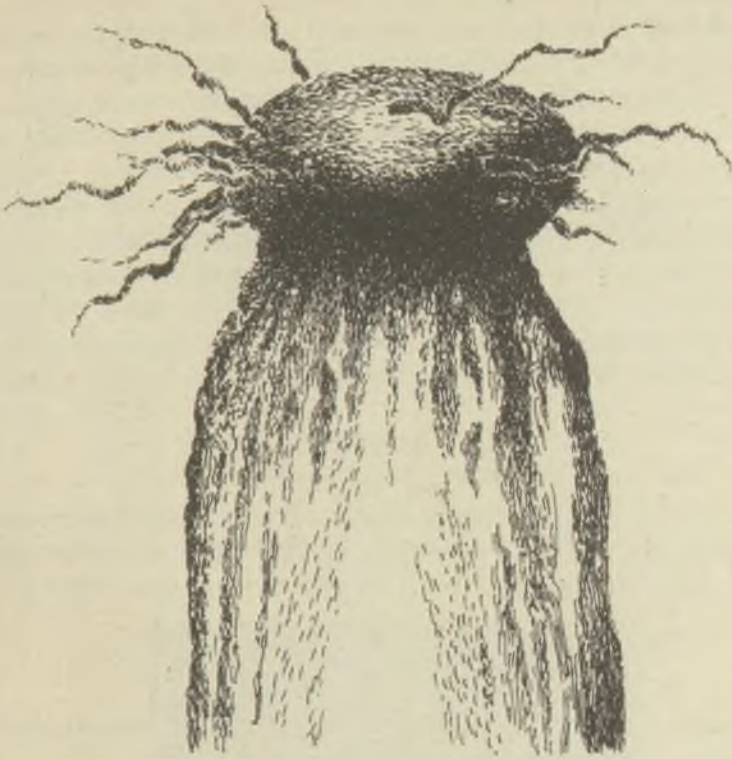
o o o

Székesfehérváron, a Jáky József szakközépiskola kultúrtermében nyílt meg október 9-én KÖNIG RÓBERT grafikusművész kiállítása. A kiállítási megnyitó után a résztvevők – a művész előadásában – tájékoztatót hallgattak meg Körünk tevékenységéről.

o o o

A veszprémi Eötvös Károly Megyei Képtárban ez év szeptemberében mutatták be SZEMETHY IMRE *Etológia* című mappájában megjelent grafikákat. A kiállítást dr. Boros Edit nyitotta meg.

o o o

Szemethy Imre rajza

König Róbert metszete X 2

CSEH Gusztáv *Pantheon avagy képes csarnoka hatvan főembernek . . .* című sorozatát szeptemberben az egri megyei könyvtár mutatta be. A kiállítás meghívója közölte Benkő Samunak a sorozathoz írt ajánló sorait is. A tárlatot Lisztóczy László főiskolai adjunktus nyitotta meg, ugyanő terjedelmes cikkben ismertette a bemutatott anyagot a *Népújság* 1985. október 5-i számában. A cikket hét illusztráció kíséri. A rézkarcokat — kiegészítve a művész *Jeles házak* című sorozatával — októberben a Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtár mutatta be. Ez alkalommal hívjuk fel az olvasóink figyelmét, hogy a Szegeden megjelenő *Tiszatáj* című folyóirat 1985. évi 10. száma teljes terjedelemben közölte Benkő Samunak a *Jeles Házak* kolozsvári bemutatásának alkalmával elmondott megnyitó beszédét, valamint Cseh Gusztáv temetésén elhangzott búcsúztatóját.

o o o

Szombathelyen, a TIT Vas megyei szervezetének székházában ez év októberében *Japán kisgrafikák* címmel nyílt kiállítás a Pittmann-házaspár gyűjteményéből. A tárlatot Kamper Lajos grafikusművész nyitotta meg.

o o o

A XI. Országos Kisgrafikai Találkozóra megjelentetett mappa korlátozott számban, 50,— Ft-os önköltségi áron megvásárolható. Cím: Városi Könyvtár, Ajka, Pf. 129 — 8401.

o o o

Elhunyt VLADIMIR ZDENOVEC prágai mérnök, kiváló gyűjtő, a cseh testvéregyesület, az SSPE egykori elnöke, majd tiszteleti tagja 1985. április 15-én, 78 éves korában. Gyakran került kapcsolatba a magyar gyűjtőkkel, a budapesti kongresszuson mint a csehszlovák delegáció egyik tagja vett részt. Személyében egy jó barátunkat veszítettük el, emlékét kegyelettel őrizzük.

o o o

DAFINEL DUINEA, erdélyi román grafikusművész és gyűjtő ex libris-népszerűsítő munkásságáról már többször adtunk hírt. 1985 júniusában Vutcan-ban a „Cantarea Romaniei” nemzeti fesztivál alkalmával immár tizedszer rendezett kiállítást romániai ex librisművészek munkáiból és illusztrált könyveiből. 1984 decemberében a bukaresti Nemzeti Központi Könyvtár

rendezésében több mint 220 ex libriséből mutatott be válogatást, amelyhez 36 romániai és 72 külföldi művész ex librisei csatlakoztak. Hazánkat Fery Antal, Drahos István, Várkonyi Károly és Moskál Tibor művei képviselték.

(S.A.)

o o o

Sint Niklaas-ban kiállították *A színház világa* címmel kiírt kisgrafikai pályázatra beérkezett alkotásokat. A belgiumi városkában működő ex libris központban 1985. március 17-től április 21-ig voltak láthatók ezek a művek. (A pályázat nyerteseiről előző számunk lapszemléjében adtunk hírt.) A kiállítás ízléses kivitelű katalógusa szerint Magyarországot az alábbi művészek képviselték: DECSI ILONA, LÁSZLÓ ANNA, MULLER ÁRPÁD, NAGY LÁSZLÓ LAZÁR, SZÉKI PIROSKA, TÓTH ISTVÁN TIBOR, TÓTH ROZÁLIA és VÉN ZOLTÁN. Közülük Vén Zoltán lapjának illusztrációja is szerepel a kiadványban.

o o o

Pam G. Rueter (Hollandia) metszete X₂

LAPSZEMLE

Szerkeszti: Dr. Soós Imre

EXLIBRIS WERELD – 1985. évi 2. szám

A holland gyűjtők „Exlibris Világ” című folyóiratának legújabb számában a fénykép-exlibrisek gondolatát veti fel egy cikkíró, több példa bemutatásával. A próbálkozás nem új, hiszen már 1911-ben pályázatot írt ki ilyenek készítésére a „Lux” című holland lap. – A lap hírt ad arról, hogy 1985 májusában Hollandiában ismét megrendezték az ex librisek és grafikai könyvritkaságok árverését. Ezen a legmagasabb árat a litván Kmieliauskas lapjai érték el. – Ebben a számban helyesbítik az előző számban megjelent és lapszemlénkbe is átvett közlésüket a hollandiai kongresszus időtartamáról! Eszerint a 21. kongresszust Utrecht-ben 1986. augusztus 6. és 9. napjai között rendezik meg. A találkozó előzetes programját lapunk más helyén közöljük.

EXLIBRIS WERELD – 1985. évi 3. szám

WIM ZWIERS holland grafikus alkotásjegyzékének kiegészítő részét közli a lap. Az 1981–1985. években készült munkák között magyar gyűjtő neve nem szerepel. A hazánkban is jól ismert művész kisgrafikáinak száma – a most közölt jegyzék szerint elérte a 337-et. A megelőző évek alkotásjegyzékét a Graphia c. lap a 202. oldalán közölte.

GRAPHIA – 94. szám

A lapnak szinte valamennyi cikkét a szerkesztő LUC VAN DEN BRIELE írta, így az alább ismertetett írások mindegyike az ő tollából származik. DAVID BEKKER Odesszában született 1940-ben. Mintegy 300 ex librist készített, ezek között kb. 40-et a Benelux államok gyűjtői részére. Színes rézkarc lapjait az irodalom, a mitológia, a művészet ismert személyiségei inspirálják, ezek közül 16-ot képben is bemutat a szerző. – Egy másik írásában a Szovjetunióban kiadott fontos kiadványról tudósít. Megjelent az 1975-ben alapított moszkvai egyetem könyvtárában levő régi ex librisek leírása. A 2.90 Rubel bolti áru, gondosan elkészített kiadvány 210 régi könyvjegyet mutat be írásban és képben. A kötet német és angol nyelvű összefoglalást is tartalmaz.

Az „Inspirációs források ex libris-művészek számára” című cikke a világ szellemi életének több olyan személyiségét felsorolja, akinek 1986-ban születési, halálozási vagy egyéb évfordulója lesz, s így róluk alkalmi grafika készítése időszerű. Néhány név ezek közül: Osztrovszkij orosz drámaíró, Maxim Gorkij, Federico García, Lorca, James Watt, a gőzgép feltalálója, valamint zeneszerzők: Carl Maria von Weber és Liszt Ferenc. – A szerkesztő egy másik cikkben JEAN MARCEL BERTRAND francia grafikust mutatja be, aki a „Színház világa” pályázaton a fametszetek első díját nyerte el. A szerző a fiatal művésznek nagy jövőt jósol s alkalmasnak tartja őt arra, hogy a „posványos szürkeségbe süllyedt francia ex libris-művészetet felvirágoztassa.” Bertrand-nak nincs jó

véleménye kortársairól és a „dzsungel” szót említi, mikor hazája fametszet-művészetéről beszél. Hiányzik a becsületesség — állapítja meg: a kollégák műanyagba metszenek és a lapokat fametszetként adják el. Nincs megfelelő fa a dúcokhoz és nem jó a nyomópapír, hiányos a fametszet készítésének oktatása is, ezért esett vissza ez a művészeti ág. A cikket kísérő illusztrációk valóban tehetséges fametszőművészt mutatnak.

HERVAI KATALIN művészetéről írt cikkének ezt az alcímet adta: „Magyar tehetség Erdélyben”. Az alkotóról szólva elmondja, hogy Sepsiszentgyörgyön született 1957-ben. Grafikus képzését a kolozsvári egyetemen kapta. Rézkarcairól szólva kiemeli a művész meditációra való hajlamát. Lapjait mindig alakok népesítik be, akiknek kezei és szemei változatos érzelmeket, drámai indulatokat tolmácsolnak, nem ritkán a magány, az elidegenedettség érzését is. Dicséri a művész metszőkészségét, amit a cikket követő hét illusztráció is igazol.

A hírek között arról olvashatunk, hogy MARIO DE FILIPPIS három mappát jelentett meg Arezzo város egy híres vendéglője számára. A mappák saját nevére készült lapjait tartalmazzák és az a rendeltetésük, hogy a vendégekkel az ex librist megkedveltsék. A mappák ára darabonként 5 dollár. A mappák alkotói: JANA SEVERINOVA, TÓTH RÓZSA, illetve REMO WOLF.

L'EX LIBRIS FRANCAIS — 47. évfolyam, 156. szám

ALEXANDRE DE RIQUER (1856–1920) katalán költőre és grafikusra az idén nagyszabású kiállítással emlékeztek meg Barcelónában. Művészeti tanulmányait Franciaországban végezte, s a század első évtizedeiben a szecesszió kimagasló művésze lett. Könyveket illusztrált, dekoratív faliképeket tervezett, bútorai a chicagói kiállításon díjat nyertek. Ex libriseinek száma 142, ezek egyike, három színben nyomva, szolgált most kiállítási plakátjául. G. MEYERNOIREL cikke vele kapcsolatban megemlíti, hogy a művész első 63 ex librisét tartalmazó könyvet 1903-ban Leiningen-Westerburg gróf anyagi támogatásával adták ki Németországban. (A név bennünk egész gondolatsort ébreszt: s eljutunk 1849. október hatodikáig!)

R. LUCZYNSKI a lengyelországi Wroclaw-ból tájékoztatja a francia olvasókat az ottani ex libris helyzetéről. Elmondja, hogy 1960 óta kétévenként rendeztek a városban ex libris kiállítást, s ez a gyakorlat csak 1980-tól szünetel. A városban több neves grafikus, számos gyűjtő tevékenykedik, s ma már ezt a várost tekintik a lengyelek az ex libris nem hivatalos fővárosának. — A lap könyvszemléjében elismeréssel ismerteti a Mezőgazdasági Múzeum 1983-ban kiadott szőlős-boros katalógusát, felsorolva az abban szereplő francia művészeket.

MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. — 1985. évi 2. szám

1985. május 16-án, életének 91. évében elhunyt OTTO FEIL osztrák grafikusművész, akinek nevéhez mintegy 1500 ex libris megalkotása fűződik. Főfoglalkozásában tiszt-

ségviselő volt, de az iparművészeti iskolán és a bécsi egyetemen művészeti tanulmányokat is végzett. A festést már fiatal korában abbahagyta és fametszettel, majd jobbkeze sérülése miatt később kizárólag linómetszettel foglalkozott. Számos díjat, kitüntetést szerzett műveivel, 1964-ben megkapta a „Professzor” címet is. — HEDWIG ZUM TOBEL asszonyt, az Európaszerte ismert grafikusművészt magas kitüntetésben részesítette Ausztria államelnöke: megkapta a „Tudomány és Művészet Osztrák Érdemkeresztjét”. A korábban „Professzor” címmel is kitüntetett művésznő tevékenységi köre igen kiterjedt: színpad- és kosztümtervek mellett résztvesz filmek készítésében is, mintegy 200 könyvet illusztrált, levelezőlap-sorozatokat rajzolt. Ex libriseinek száma 200 körül jár. — A lap a világ ex libris-újságai közül 17 számot ismertet, köztük lapunk 85/1. számát is.

OBVESTILA – 80. szám

Gianni Mantero tagja volt Szlovénia Exlibris Egyesületének is, így ebben a lapszámban kegyelettel emlékeznek meg róla elhunya alkalmából.

OBVESTILA – 81. szám

Szlovénia több kulturális eseményéről közöl ismét híreket a lap. Ezek között kiemelkedik az a kiállítás, melyet Ljubljánában, a Nemzeti Könyvtárban rendeztek „Német festészet a 16–20. században” címmel.

ZPRÁVY SSPE – 1985. évi 1. szám

A csehszlovák gyűjtők lapja évente négyszer jelenik meg Prágában. Legutóbbi száma 32 oldalon, gazdag tartalommal jelent meg. Örömmel láttuk ebben „Vén Zoltán magyar grafikus” című cikküket, JOSEF HRUBY írását. A szerző részletesen ismerteti a budapesti művész pályafutását, elnyert díjait. Elismeréssel ír virtuóz formanyelvéről, kiemelve, hogy kisgrafikáit a régi, klasszikus technikák (mezzotinto, akvatinta, rézmetszet stb.) felélesztésével alkotja meg. — A lapban több hazai művészt, számos kiállítást ismertettek, ezek megértéséhez azonban a cseh nyelv alapos ismerete kívántatik!

o o o

A *MIKROBIBLIOFILOK* című folyóirat 1985. júliusi számában Lenkey István ismertette a Mezőgazdasági Múzeum kiadásában 1983-ban *Szőlő és bor az ex libriseken* címmel megjelent minikönyvet, kiemelve, hogy a közölt ex librisek magyarázó szövegei számos kultúrtörténeti vonatkozásra mutatnak rá. (Ld.: Kisgrafika '85/1.sz. 39. old.)

A NYOMDÁSZ, a debreceni Alföldi Nyomda dolgozóinak üzemi híradója 1985. június-júliusi számában magyar fordításban közölte Semsey Andornak a L'Ex Libris Français 1985. évi 1. számában közölt cikkét, amelyet a Kisgrafika '85/2. számában Dr. Soós Imre ismertetett. Sajnos, ez az ismertető két tárgyi tévedést tartalmaz: Görgei Márton lapján nem rendel, hanem megkülönböztető jelvény (signe distinctif) szerepel és azt Mária Terézia nem az érsekségnek, hanem a káptalan tagjainak adományozta.

o o o

Kéri Imre: Felsőörs C 2

Cserelista – Tauschliste – Liste d'échange

Pitmanné Mikó Ildikó, Szombathely
Köztársaság tér 13. – 9700

o o o

Gyűjtöm a régi magyar képeslapokat is (1920 előtti). Szívesen küldök érte ex libriseket.

Ich sammle die alte ungarische Ansichtskarten auch (Bis 1920). Ich schicke gern Ex libris für alte Ansichtskarten.

o o o

Keresem Stettner Béla munkáiból a következő lapokat:

Ich suche die Folgende Blätter von den Werken Béla Stettner:

1,	7,	18,	21,	22,	23,	24,,	26,	27,	33,	36
44,	46,	47,	50,	51,	54,	62,	64,	66,	70,	71
73,	75,	76,	78,	86,	87,	97,	100,	104,	107,	116
117,	120,	122,	132,	137,	138,	139,	140,	141,	153,	154
155,	160,	162,	166,	170,	173,	177,	180,	181,	185,	191
200,	208,	219,	225,	239,	240,	246,	247,	250,	253,	254
307,	328,	332,	373,	381,	386,	406,	428,	482,	483,	492
509,	510,	543,	588,	611,	622,	601,	626,	633,	643,	660
676,	721,	724,	725,	736,	737,	738				

Csere – Tausch

- C3 János Józsa – H – (2)
Piroska Szabó – H – (1)
Sándor Karancsi – R – (5)
Zoltán Vén – H – (2)
Lajos Kamper – H – (5)
Jenő Tarjáni – H – (1)
János Kass – H – (2)
Gusztáv Cseh – R – (2)
Mihály Gácsi – H – (2)
Kralova Marketa – CS – (1)
Imre Baász – R – (1)

- István Arkossy – R – (3)
 Ferenc Deák – R – (1)
 Béla Stettner – H – (10)
 József Sulyok – H – (2)
- C2 Zoltán Nagy – H – (1)
 W. Jakubowski – PL – (1)
 Sándor Karancsi – R – (2)
- X1 Zoltán Perei – H – (2)
 Lenke Diskay – H – (1)
 Béla Stettner – H – (6)
 László Imets – R – (1)
 Motoi Yanagida – J – (2)
 Nándor Lajos Varga – H – (1)
- X3 Sándor Karancsi – R – (5)
 Napsugár Révész – H – (1)
 German Ratner – SU – (1)
 Ladislav Rusek – CS – (1)
 Béla Stettner – H – (30)
- C4, C6 József Kórusz – H – (2)
 Terézia Kiss – H – (2)
 Ladislav Feszt – R – (1)
- S Béla Stettner – H – (5)
 Jaroslav Horanek – CS – (1)
 Mihály Gácsi – H – (1)
- X2 Antal Fery – H – (10)
 József Menyhárt – H – (1)
 Károly Sterbenz – H – (1)
 Ferenc Bordás – H – (1)
 Oriol Maria Divi – E – (1)
 M. E. Leboroni – I – (1)
 Herman Huffert – D – (1)
 Szilárd Iván – H – (1)
 Dusan Janousek – CS – (1)
- P1 Napsugár Révész – H – (1)
 Károly Reich – H – (3)
- L V. Suchanek – CS – (1)

Báiványos Huba metszete X₃

Korda Béláné, Pécs, Varsány u. 24. – 7633

Korda B. X2, X3, Várkonyi K. X2, Takács D. X3, Varga A. pvc, valamint
duplumaiból cserél.

Solti László, Pécs, Ady E. u. 76. – 7625

Ürmös P. X3, Varga A. pvc és gyűjteményéből cserél bel- és külföldi ex lib-
rist és tiszta borosüveg címkét.

Palásthy Lajos, Budapest, Városkúti köz 2/c – 1125

X1 Imets, Perei

X2 Bordás, Drahos 1, O. Divi, B. Klibmacher, Nagy Arisztid 2,
Nagy László Lázár 2, Makkai P, Stettner, Sós Zs. 4, Várkonyi 2,
Fery 8.

X3 Andruskó 4, Csiby 5, Kékesi, Urmös 2, Varga A. 2.

P1 Sós Zs. 2, Petry 2, Koscielniak

C2 Nagy Árpád Dániel

C3 Kékesi 3, Thorsen 2, Dániel V.

cserél ex librist és alkalmi grafikát, hazai és külföldi gyűjtőkkel.

König Róbert metszete X₃

Gácsi Mihály szitanyomata S

RÉSUMÉ

Le XIème Entrevue Nationale de la Petite Graphique fut organisé en août 1985 dans la célèbre ville d'industrie de la Hongrie AJKA. Nous publions le compte-rendu sur cet événement, écrit par notre rédacteur ANTAL ARATÓ. (P. 2–5.) Dans son article Dr. IMRE SOÓS fait connaître l'activité artistique d'IMRE KÉRI, artiste graphique hongrois, qui est né en 1945 à Balatonfüred. Il a terminé ses études en 1970 à l'École Supérieure des Beaux-Arts à Budapest. Il est un artiste à talents qui a gagné plusieurs prix par ses créations en Hongrie et à l'étrangère. L'année 1985 était pour lui extrêmement couronnée de succès: il a gagné quatre prix. (P. 7–9.)

Sur les pages de 10 à 11 ANDOR SEMSEY salue BÉLA Gy. SZABÓ à l'occasion de son 80ème anniversaire. Hélas, entretemps nous avons reçu la nouvelle douloureuse de son décès. Malgré cela, nous avons publié le texte sans modification, car nous gardons pieusement ses créations et son souvenir. L'artiste graphique KÁROLY RASZLER, lauréat du prix Kossuth, professeur de l'École Supérieure des Beaux Arts de Budapest a fêté en 1985 son 60ème anniversaire. L'interview de cette occasion a été recueilli par Mme MARA SZÁSZ. (P. 12–14.)

Dans son article LÁSZLÓ PITTMANN présente son ami, LAJOS KAMPER qui vit à Szombathely et qui a créé jusqu'à présent une centaine de petite graphiques. Sous le titre „L'ex libris de l'amitié" ILONA KOVANEKZ écrit sur une création de l'artiste de Leningrad N. SZAPUTYIN. (P. 18–19.) LÁSZLÓ LÁZÁR NAGY, secrétaire du groupe local de la KBK à Cegléd est aussi l'organisateur talentueux des expositions, entrevues graphiques. Dans son „atelier d'une personne" il a créé plusieurs petites graphiques pour affermir les relations parmi les nations. Dans son article (P. 19–20.) MIKLÓS LOSONCI dessine son portrait.

Nous publions trois opinions sur l'article d'ENZO PELLAI, publié dans notre numéro précédent. Les auteurs de ces articles sont les suivants: ANDOR SEMSEY (P. 22–23.), LAJOS PALÁSTHY (P. 24.) et GÁBOR PÁPAI. (P. 25–26.) Dans l'article de Mme MARA SZÁSZ le poète FERENC BARANYI, lauréat du prix Attila József, manifeste son opinion sur la petite graphique. (P. 27–29.)

On lit sur les expositions, organisées à Budapest. (P. 30–31.) Nous publions les nouvelles de la vie d'ex libris en Hongrie et à l'étrangère. (P. 32–39.) Dans notre revue de presse (P. 40–43.) nous donnons connaissance des revues étrangères postées sur l'adresse de notre secrétaire (Dr. VIDA KLÁRA, Budapest Frankel Leó u. 12. H – 1027).

A szerkesztő dr. Arató Antal: címe: Budapest, Mészáros L. u. 5. 1192
A művészeti vezető König Róbert címe: Budapest, Baross u. 21. 1088
Minden levelezés és küldemény dr. Vida Klára titkárhoz küldendő:
Budapest, Frankel Leó utca 12. 1027

Fery Antal metszete X 2

Nagy László Lázár metszete X2